

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07, 83/14 – др. закон, 101/16 – др. закон, 47/2018 и 111/2021 – др. закон) и члана 41. став 1. тачка 4) и 33) Статута Општине Куршумлија („Службени лист Општине Куршумлија“, бр. 6/19), Скупштина општине Куршумлија на седници одржаној дана 22.09.2025. године, донела је

ОДЛУКУ

- I УСВАЈА СЕ** Локални акциони план за управљање миграцијама у општини Куршумлија за период 2025-2029.године.
- II** Саставни део ове одлуке је Локални акциони план за управљање миграцијама у општини Куршумлија за период 2025-2029.године.
- III** Одлуку објавити у „Службеном листу општине Куршумлија“.

Број: I-02-66/2025-3

У Куршумлији, дана: 22.09.2025.године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ
Слободан Микић

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА У ОПШТИНИ КУРШУМЛИЈА ЗА ПЕРИОД 2025 – 2029. ГОД.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ОПШТИНА КУРШУМЛИЈА

КУРШУМЛИЈА, Мај 2025. Године

Општина Куршумлија, ул. Пролетерских бригада б.б., тел. 027/381-402, www.kursumlija.org

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ	2
У В О Д	4
УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ.....	4
ШТА ЈЕ ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА?	5
ТЕРМИНОЛОГИЈА	6
ОДЛУКА СО КУРШУМЛИЈА О ИЗРАДИ ЛАПА И ФОРМИРАЊЕ РАДНЕ ГРУПЕ	8
Захвалност учесницима/цама у процесу локалног акционог планирања	8
САЖЕТАК	9
ПОГЛАВЉЕ 1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ.....	10
ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ	10
ИСТОРИЈАТ ОПШТИНЕ.....	11
ДЕМОГРАФИЈА.....	12
КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	14
ОБРАЗОВАЊЕ.....	14
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	15
КУЛТУРА	16
ПРИВРЕДА	16
ТУРИЗАМ	17
ПОЉОПРИВРЕДА	18
ФИНАНСИЈСКИ И БУЏЕТСКИ КАПАЦИТЕТИ ОПШТИНЕ	19
ПОГЛАВЉЕ 2 ПОДАЦИ О МИГРАЦИЈАМА У ОПШТИНИ КУРШУМЛИЈА	20
ИСТОРИЈАТ	20
САДАШЊЕ СТАЊЕ.....	21
Избеглице према Закону о азилу и привременој заштити, тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса.....	21
Жртве трговине људима	22
Дијаспора	23
ПОГЛАВЉЕ 3: Анализа ситуације и закључци.....	24
Међународни оквир	24
Национални законодавни оквир од значаја за питања управљања миграцијама је садржан у следећим документима:	25
Национални стратешки документи од значаја за област управљања миграцијама су:	26
SWOT анализа:.....	29

Општи закључци анализе - спорна питања	31
ПОГЛАВЉЕ 4: Приоритетне групе.....	32
ПОГЛАВЉЕ 5: ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ.....	33
Општи циљ.....	33
Специфични циљеви.....	33
Поглавље 6: Активности – задаци за реализацију ЛПА	34
ТАБЕЛА АКЦИОНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈЕ.....	34
ПОГЛАВЉЕ 7: РЕСУРСИ/БУЏЕТ	42
ПОГЛАВЉЕ 8: АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ	42
ПОГЛАВЉЕ 9: ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЕНА УСПЕШНОСТИ.....	Error! Bookmark not defined.

У В О Д

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Сигуран сам да ниједан председник општине, било које у Србији, није задовољан када се у свом раду нађе у ситуацији да предлаже и разматра планове социјалне заштите који ће се примењивати на његове суграђане.

Али, протекла времена ратних збивања, политичких промена, транзиције и приватизације са собом су донела и истину коју морамо прихватити – постоји један број наших суграђана којима је социјална и свака друга помоћ и више него потребна. То су избегла и интерно расељена лица која су своје уточиште нашла у нашој општини, као и повратници по споразуму о редмисији.

Избеглиштво није феномен нашег времена. Напротив, постоји још од првобитне заједнице, али идеално решење за оне који су остали без дома и огњишта, који су од поштованих и имућних домаћина постали бескућници, остали без посла а често и без породице, не може се решити једним потезом. Али се, свакако, може олакшати. Стога смо и ми, као грађани Куршумлије и као општинско руководство, приступили изради овог плана. Он, наравно, не може решити проблеме свих, али може помоћи онима који су одлучили да свој живот наставе са нама. Овај стратешки план има визију бар делимичног решавања неких приоритетних питања у наредне четири године, пре свега у области становања, запошљавања и социјалне сигурности.

Овакав начин решавања основних проблема ове популације путем ангажовања свих локалних кадровских и материјалних потенцијала наше локалне средине свакако има предност над глобалним планирањем, с обзиром да се прецизније могу препознати циљне групе, утврдити приоритет деловања и усмерити активности.

Поред тога, овај документ посебно има у виду чињеницу да су питања управљања миграцијама нераскидиво повезана са питањима економског и социјалног развоја локалне заједнице, као и циљевима популационе политике. У том смислу, Општина Куршумлија предлаже овај акциони план у сврху креирања планске базе која ће омогућити системско решавање уочених проблема у области управљања миграцијама, уз нагласак да ће главни правац деловања бити усмерен на стварање друштвено и економски прихватљивог амбијента, у ком је могуће искористити позитивне утицаје које миграције могу имати на развој локалне заједнице, уз ублажавање њихових негативних ефеката. Обједињавањем свих релевантних актера у локалној заједници, кроз формирани Савет за управљање миграцијама, ствара се могућност за координацију и активно праћење проблема, као и за реализацију циљева локалног акционог плана. Коначни циљ, коме се приближавамо кроз овај локални акциони план, а коме се у свом деловању увек тежи, су једнаке шансе и могућности и једнака права свих грађана и грађанки који живе на територији општине.

Општина Куршумлија, и ја као њен председник, ћемо са своје стране тежити да будемо иницијатор и стожер окупљања заинтересованих субјеката за решавање ових питања на партнерској основи и учинићемо све напоре да се у предстојећем четворогодишњем периоду буџетом предвиде средства за реализацију овог ЛПА.

Војимир Чарапић,
дипл.прав

ШТА ЈЕ ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА?

Локални акциони план за управљање миграцијама представља оперативни план за решавање проблема и побољшање положаја различитих категорија миграната - избеглих, интерно расељених лица, повратника по Споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, лица која су добила азил, ирегуларних миграната, радника миграната, лица у оквиру циркуларних миграција, дијаспоре и Срба у региону (даље у тексту: мигранти). Он обухвата скуп средњорочних мера које јединица локалне самоуправе планира да примењује да би побољшала положај и умањила тешкоће са којима се у стварности суочавају мигрантске групе одређивањем специфичних циљева, као и мерљиве методологије за праћење резултата.

У овом документу под процесом локалног акционог планирања управљања миграцијама на територији општине Куршумлија подразумевамо подразумевамо процес доношења одлука о мерама и активностима неопходним за достизање утврђених циљева у области управљања миграцијама, у складу са одрживом популационом политиком и дугорочним потребама развоја привреде за период од 2025. до 2029. године. Процес доношења одлука базиран је се на избору оптималног модалитета заједничког ангажовања капацитета свих социјалних актера у локалној заједници при утврђивању приоритетних циљева, планирању и имплементацији плана. Другим речима, ЛАП представља резултат процеса планирања односно планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице, али и одговорности различитих актера за њихову реализацију

Стратешки оквир ЛАП-а одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним у сету докумената донетим на националном и локалном нивоу а од значаја су за управљање миграцијама. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај ЛАП узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике.

Креирање и спровођење ЛАП-а за унапређење положаја миграната овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне укључености осетљивих друштвених група.

Процес израде Локалног акционог плана за управљање миграцијама у општини Куршумлија заснивао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним и повратницима у локалној заједници;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређење положаја избеглих и интерно расељених и повратника,
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних податка о положају и потребама избеглих, интерно расељених лица и повратника у општини Куршумлија, коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима и састанака са локалним актерима, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, Општинског повереништва за избеглице, Црвеног

крста, локалних невладиних организација, Канцеларије за ромска питања итд. Процес израде Плана спроведен је у периоду Јануар ~ Мај 2025. год.

Локални акциони план за управљање миграцијама у Општини Куршумлија настао је уз подршку Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, као резултат учешћа у пројекту Јачање капацитета и партнерстава за управљање миграцијама у Србији, за који је средства обезбедила Влада Швајцарске, посредством Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC) и Међународне организације за миграције (IOM).

Локални план акције за управљање миграцијама доноси се на период од 4 године, од 2025. до 2029. године.

ТЕРМИНОЛОГИЈА

Ради лакшег разумевања овог документа у наставку издвајамо термине и изразе са њиховим значењима:

- **ЛАП-** Локални акциони план
- **Миграције-** Миграције у најосновнијем смислу означавају кретање већих групација становништва са једног географског подручја на друго, без обзира на разлоге који су им узрок односно мотиве који их иницирају. Миграције могу бити интерне – унутрашње, у оквиру границе поједине државе, и међународне, при којима мигрантска популација прелази једну или више државних граница да би се настанили у другој земљи у односу на земљу порекла. Такође, миграције могу бити присилне, када особа нема никакву вољу у одлучивању да ли ће остати у земљи порекла или не, и добровољне, где је воља и слободан избор мигранта пресудан фактор његовог пресељења.
- **Управљање миграцијама-** Управљање миграцијама подразумева уређен систем који сачињавају јасна миграциона политика и планско и организовано управљање миграционим токовима, уз одговарајући допринос регулисању миграција на регионалном и глобалном нивоу. Планско и организовано управљање миграцијама подразумева праћење спољних и унутрашњих миграционих кретања и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција.
- **ИРЛ-** Интерно расељена лица су она лица која су била присиљена да напусте своје домове, али су остали у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.
- **Повратник-** Према Споразуму о реадмисији са ЕУ, повратник је лице које не испуњава или више не испуњава важеће услове за улазак, боравак или настањење на територији државе чланице ЕУ, уколико је доказано или ако је могуће на основу поднетих prima facie доказа веродостојно претпоставити да је то лице држављанин Србије.
- **Рeadмисија-** По дефиницији реадмисија представља присилно или добровољно враћање лица која неосновано бораве на територији одређене државе у земљи њиховог порекла. У већини случајева реч је о одбијеним тражиоцима азила, али постоје и други случајеви, попут оних којима је истекла виза и сл.
- **Избеглице према Закону о азилу и привременој заштити-** Избеглице према Закону о азилу и привременој заштити - странци којима је, одлуком надлежног органа, одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту. Право на уточиште је право на

боравак и заштиту које се даје избеглици на територији Републике Србије за кога надлежни орган утврди да оправдано страхује од прогона у држави порекла или држави уобичајеног боравишта.

- **Супсидијарна заштита**- је заштита коју Република Србија одобрава странцу који би у случају повратка у државу порекла или државу уобичајеног боравишта био изложен трпљењу озбиљне неправде и који не може или који се због такве опасности не жели ставити под заштиту те државе. Привремена заштита се одобрава одлуком Владе у случају масовног прилива расељених лица која се не могу вратити у државу свог порекла или државу уобичајеног боравишта (ово се тренутно односи на украјинске држављанине).
- **Тражиоци азила**- Тражиоци азила/лица која траже азил су лица која поднесу захтев за азил на територији Републике Србије, а о чијем захтеву није донета коначна одлука. То значи да су та лица, у складу са важећом законском регулативом, на територији Републике Србије затражила неки од видова међународне заштите на законом прописан начин. У складу са одредбама Закона које се односе на смештај и обезбеђивање основних животних услова за лица која траже азил Влада Републике Србије оснива центре у којима бораве и у буџету обезбеђује средства за функционисање центара.
- **Мигранти у потреби без утврђеног статуса**- Мигранти у потреби без утврђеног статуса су на територију Републике Србије ушли из суседних земаља, а пореклом су из ратом захваћених подручја Блиског Истока и Африке. У складу са појачаним приливом миграната, Влада Републике Србије је 18.06.2015. године основала Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова коју чине министри пет ресорних министарстава, укључујући представника Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије. Радна група је формирана са задатком да прати, анализира и разматра питања мешовитих миграционих токова у Републици Србији са посебним освртом на проблеме у овој области, даје анализе стања и предлоге мера за решавање уочених проблема и усклађивање ставова надлежних државних органа и других организација и институција, која се баве питањима мешовитих миграционих токова.
- **Жртва трговине људима**- Свако физичко лице подвргнуто трговини људима. Трговина људима је врбовање, превоз, пребацивање, предаја, продаја, куповина, посредовање у продаји, скривање или држање другог лица, уз примену силе или претње, довођењем у заблуду или одржавање у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних исправа или давањем или примањем новца или друге користи, у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у оружаним сукобима.
- **Економске миграције**- Вид мобилности становништва подстакнут је пре свега економским мотивима, попут потраге за послом или у циљу побољшања животног стандарда и услова живота.
- **Дијаспора**- Израз „дијаспора“ обухвата:
 - држављане Републике Србије који живе у иностранству;
 - припаднике српског народа исељенике са територије Републике Србије и из региона и њихове потомке.
- **Циркуларна миграција**- Циркуларна миграција је привремено и обично понављајуће кретање лица између матичне области и области дестинације, обично у сврху запослења. Она представља устаљени образац мобилности становништва, било да се ради о међудржавној или рурално-градској.

ОДЛУКА СО КУРШУМЛИЈА О ИЗРАДИ ЛАПА И ФОРМИРАЊЕ РАДНЕ ГРУПЕ

Локални акциони план за управљање миграцијама у општини Кууршумлија за период 2025 - 2029. године (у даљем тексту: ЛАП) доноси се, након истека претходног локалног планског документа за унапређење положаја избеглих, интерно расељених и повратника, као логичан и систематичан плански документ, са циљем даљег развоја јавних политика у области управљања миграцијама. У складу с тим, СО Куршумлија донела је одлуку 16.12.2022. године, број I-02-140/2022-10 о изради Локалног Акционог Плана за период 2024.-2028.

Дана 27.02.2024. године председник Општине Куршумлија је решењем број II-02-16/2024. Именовао чланове радне групе за израду Локалног Акционог Плана за период 2024.-2028. коју чине:

- **Војимир Чарапић**, Председник општине – председник радне групе
- **Игор Радуновић**, Повереник за избеглице- члан радне групе
- **Невена Драговић**, Представник Центра за социјални рад- члан радне групе
- **Владан Јовановић**, Представник општине Куршумлија, - члан радне групе
- **Љиљана Видић Јовановић**, Представник општине Куршумлија- члан радне групе

Захвалност учесницима/цама у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за управљање миграцијама у општини Куршумлија, формирана је Општинска радна група коју су чинили представници: локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице; институција система које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и интерно расељених; невладиних организација које делују у локалној заједници и Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије.

Улога Општинске радне групе била је да:

- Унапреди сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке организоване;
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим, интерно расељеним и повратницима;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- Ради на писању завршног документа;
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини општине на усвајање.

Захваљујемо се свим члановима Општинске радне групе на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних

корисника/ца који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице и миграције Републике Србије, који је у оквиру пројекта “Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији”, за који је средства обезбедила Влада Швајцарске, посредством Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC) и Међународне организације за миграције (ИОМ), обезбедио стручну подршку у процесу локалног акционог планирања и изради самог документа.

САЖЕТАК

Локални акциони план за управљање миграцијама је документ који изражава дугорочна опредељења локалне самоуправе за достизање утврђених циљева у области управљања миграцијама, у складу са одрживом популационом политиком и дугорочним потребама развоја локалне заједнице. Локални план акције за управљање миграцијама доноси се на период од четири године.

Овај плански документ је усмерен на проналажење ефикасних и одрживих решења за питања различитих категорија миграната, од избеглих, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, преко тражилаца азила, лица која су добила азил, ирегуларних миграната, до радника миграната, дијаспоре и Срба у региону. На тај начин, документ је усмерен према свим особама које су биле изложене присилним миграцијама и егзистенцијалним потешкоћама које то ствара, а живе на територији општине Куршумлија, с напоменом да се први пут Локални акциони план не односи само на угрожене категорије мигранта и различите видове помоћи у њиховом збрињавању, већ и на домицилно становништво, с обзиром на развојну компоненту миграција, односно улогу коју процес управљања миграцијама може имати у свеукупном економском и социјалном развоју локалне заједнице.

Заснован је на свеобухватној анализи ситуације који изражава дугорочна опредељења локалне самоуправе да побољша услове живота и могућности за интеграцију свих наведених мигрантских група у локалну заједницу.

Имајући у виду чињеницу, да се у оквиру ЛПА, под избеглим и интерно расељеним лицима подразумевају сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије (али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса) можемо рећи да у СО Куршумлија ова популација чини око 15% укупног становништва.

Специфичан статус СО Куршумлија, близина Косова, 102 километра административне линије, ресурси којима располаже локална самоуправа и и овлашћења која има, умногоме ограничава поље деловања за решавање проблема ове циљне групе.

Имајући горе наведено у виду, у Локалном акционом плану за управљање миграцијама дефинисан један општи циљ који је могуће остварити у периоду од 2025. до 2029. године, и то управљање миграцијама на свеобухватан начин како би се створили услови за испуњење секторских циљева као што су: заштита права миграната, стварање амбијента за коришћење позитивних развојних потенцијала миграција и ублажавање негативних ефеката одлива становништва.

Из овако дефинисаног општег циља изведено је шест специфичних циљева:

Специфични циљ 1: У периоду од 2025. до 2029. год., у складу с популационом политиком општине, решити стамбено питање за најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинстава с окућницом, односно одговарајућих непокретности намењене становању.

Специфични циљ 2: У периоду од 2025. до 2029. год., решити стамбено питање за најмање 20 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за завршетак започете градње, или адаптацију неусловног стамбеног простора.

Специфични циљ 3: У периоду 2025 – 2029. год. економски оснажити најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова за доходовне активности.

Специфични циљ 4: У периоду 2025 – 2029. год. економски оснажити најмање 20 избеглих, интерно расељених лица и повратника, укључивањем у програме доквалификација и преквалификација у сарадњи са НСЗ Куршумлија.

Специфични циљ 5: У периоду од 2025. до 2029. године успоставити и ојачати везе и сарадњу са припадницима дијаспоре на територији општине Куршумлија, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине.

Специфични циљ 6: У периоду од 2025. до 2029. године, кроз најмање 3 тематске радионице, округла стола, медијску кампању и друге активности, обезбедити оснаживање и пружање подршке умрежавању локалних институција у превенцији трговине људима и унапређења квалитета услуга које пружају жртвама трговине људима.

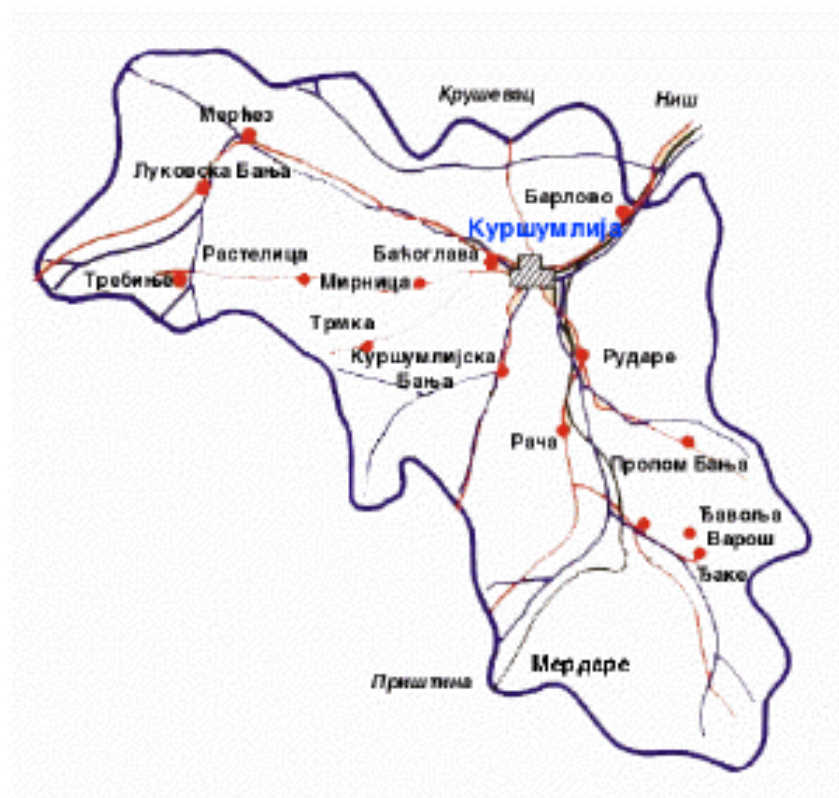
Средства која су потребна за реализацију овако дефинисаних циљева до 2029. године су око 500.000 евра. Напомињемо да овај документ, поред разрађених активности за период 2025. – 2029. година садржи и аранжмане за примену, план праћења и оцењивање успешности његове реализације.

ПОГЛАВЉЕ 1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ

ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ

Општина Куршумлија налази се на југу Србије, у горњем сливу реке Топлице и њених притока Косанице и Бањске, на југоисточним падинама Копаоника и северозападним падинама Радан планине. Административно припада Топличком округу и заузима површину од 952 км² и према својој величини спада међу најраспрострањеније у Србији. Општина се граничи са општином Блаце на северу, источно је општина Прокупље, југоисточно су општине Бојник и Медвеђа, јужно је општина Подујево (АП Косово и Метохија), западно општина Лепосавић (АП Косово и Метохија) и северозападно општина Брус. Јужна и југозападна граница у дужини од 105 km поклапа се са природном и политичко-административном границом Средишње Србије и Косова и Метохије. Положај општине Куршумлија одређен је координатама између 42° 52' 00" и 43° 16' 27" северне географске ширине и 20° 55' 50" и 21° 29' 56" источне географске дужине.

Територијом општине пролази стратегијски важан путни правац Ниш-Приштина. Регионалним путним правцем, преко Блаца, општина Куршумлија је повезана са Брусом, односно Крушевцем, и даље Београдом. Долином Топлице и Косанице пролази железничка пруга Ниш-Прокупље-Куршумлија-Мердаре-Косово Поље.

Карта општине Куршумлија

ИСТОРИЈАТ ОПШТИНЕ

Општина Куршумлија има богату историју. У римско време Куршумлија се звала Ад Финес (превод: град на крају света). Касније је име града промењено у Топлице, а према историјским изворима разлог томе је вероватно богатство вода и река на територији општине (воде, реке и притоке Куршумлијске, Луковске и Пролом бање). Са стварањем српске државе у Средњем веку и Немањићима, Куршумлија носи име Беле Цркве, по бројним манастирима и црквама, које су биле покривене оловом и биле видљиве далеко и у ноћним условима. Данашњи назив општине потиче из отоманског периода, када су Турци прихватили локални назив општине: Куршунлу клисе. Из богатог историјског наслеђа Куршумлије свакако се издвајају верски објекти – цркве и манастири, са историјском симболиком, дубоко урезани како у локалну тако и у ширу националну традицију. Реч је о јединственим верским целинама, као што су манастир Св. Николе, изграђен у доба Стевана Немање и остаци манастира Свете Богородице (задужбина Стевана Немање, саграђена 1159. године). Манастир је грађен у седамдесетим годинама XII века и припада групи најстаријих српских манастира. Бела црква из славног Немањићког периода била је седиште Белоцркванске епископије и седиште архиепископије Српске патријаршије. Манастир се налази на једном од најлепших места у граду, на узвишењу и на месту које симболизује престанак рата комуниста и монархиста у XX веку.

Од оснивања модерне српске државе Куршумлија је била средиште отпора и изнедрила бројне јунаке из Топличког устанка. Ослободилачки покрет „Гвоздени пук“ у Куршумлији је имао своју главну базу. У време Првог светског рата, при повлачењу ка Албанији у њој су боравили како српска војска тако и значајни књижевници предратне Србије. Бранислав Нушић је једно од својих најзначајнијих дела „Сумњиво лице“ писао у хотелу „Европа“ у центру Куршумлије, објекту који и дан данас, додуше са другачијом наменом, постоји. После Другог светског рата Куршумлија се развила као индустријски град, који је већ

деведесетих година XX века доживео економску судбину највећег дела државе услед промене система, ратова у окружењу и економских потешкоћа на републичком нивоу.

ДЕМОГРАФИЈА

На територији општине Куршумлија, према Попису становништва, домаћинстава и станова у Републици Србији из октобра 2011. године, живи 19.213 становника, док је, према бази података ДевИнфо и Виталне статистике Републичког Завода за статистику, процењено да средином 2022. године на територији општине живи 15.869 становника. Према истом извору, пројектовани број становника (средња варијанта – нулти миграциони салдо) 2041. године биће 14.784, а са миграцијама 13.501.

Према демографским подацима из 2002. године у општини у 90 насеља живело је 21.606 становника, у самом граду 13.647 а у селима 7.959. Сва насеља, укључујући и град показују тенденцију смањења броја становника.

Потврда оваке лоше демографске ситуације је и попис 2011. године, по коме је у општини Куршумлија регистровано 19.011 становника (12866 у самом граду и 6145 у селима), што представља апсолутан пад од преко 2.500 људи, односно смањење становништва током једне деценије за преко 10%.

Попис из 2022. године, само је потврдио тренд опадања броја становника. По овом попису, општина Куршумлија има 15905 становника, од чега у самом насељу живи 13300 становника, док 2605 становника живи у свим селима општине Куршумлија.

У националној структури доминирају Срби са 96 одсто, Црногораца је 0,5 одсто, Рома 1,5 и других 2 одсто. Становништво је у складу са националном припадношћу већином православне вероисповести.

Становништво општине Куршумлија распорђено је у 90 насељених места. Има 17 сеоских, 6 приградских и 7 градских месних заједница. Просечна густина насељености општине Куршумлија је 17 становника на км², што је сврстава у ретко насељене општине. Кретање становништва у општини Куршумлија карактеришу три основне детерминанте:

- низак наталитет,
- повећане стопе морталитета,
- миграциони процеси.

У општини Куршумлија 2022. године забележено је смањење стопе природног прираштаја и она износи -10,6 промила (стопа живорођених 9,1 - стопа умрлих 19,7), што је повољније него 2021. године, али неповољније него претходних неколико година. Просечна старост становништва Куршумлије је 44 године, старосна структура све више има карактеристике „регресивног“, односно старијег типа становништва будући да се смањују фертилни и омладински контингент становништва.

<i>Година</i>	<i>Број становника</i>	<i>Живорођени</i>	<i>Умрли</i>	<i>Природни прираштај</i>	<i>Смањење броја становника</i>
2013	18694	121	308	-187	274
2014	18488	154	274	-120	206
2015	18262	148	337	-189	226
2016	18006	151	313	-162	256

2017	17787	143	297	-154	219
2018	17545	159	309	-150	242
2019	17290	158	294	-136	255
2020	17051	169	323	-154	239
2021	16757	155	384	-229	294
2022	15869	144	312	-168	888
2023	15617	141	273	-132	252

Табела: Природно кретање становништва, 2013-2023.год.,

Извор: Витална статистика, РЗС

	2021.		2022.	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	488	547	493	563
Деца старости 7-14 година (узраст основне школе)	518	580	508	580
Деца старости 15-18 година (узраст средње школе)	344	425	327	379
Деца старости 0-17 година	1263	1444	1248	1420
Број младих (15-29 година)	1360	1630	1220	1443
Радни контингент становништва (15-64 година)	4995	5791	4731	5449
Укупан број становника	8064	8693	7655	8214

Табела: Становништво према старосним групама и полу, 2021-2022.год.

Извор: Витална статистика, РЗС

Старосне групе	% учешћа
0-17 година	17
18-64 година	61
65+ година	22

Табела: Становништво према старосним групама, 2022.год.

Извор: Витална статистика, РЗС

КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Саобраћајна инфраструктура је од изузетног значаја за општину Куршумлија имајући у виду величину територије општине и велику разуђеност насеља. Најзначајнија саобраћајница пролази кроз територију општине – магистрални пут Ниш – Приштина, али чини мали удео у укупној дужини путева. Преко територије општине пролази део железничке пруге Ниш – Приштина, који није у функцији. Водоводна мрежа је изграђена у два „таласа“ градње: првом-тридесетих година XX века и друга, у периоду од 60-тих до 80-тих година XX века. Новија мрежа изграђена је од пластичних цеви док је претходна израђена од челичних, гусаних и азбестних цеви, односно данас неадекватних материјала. Проценат азбестних цеви износи 35% укупне градске мреже. Град – централни део општине снабдева се из једног изворишта. Изграђен је нови резервоар значајног капацитета и залихе воде подмирују потребе водоснабдевања. Максимална потрошња у 2018. години у градском водоводу износила је око 90 литара у секунди, што обезбеђује ниво задовољавајуће производње, али су због застарелости водоводне мреже присутни велики губици воде (20% до 30% у зависности од периода). Вода из јавног водовода градског насеља Куршумлија у 2017. години била је неисправна по питању микробиолошких параметара на 5,5% узорак. Општина нема депонију и не постоји организовани систем управљања отпадом на територији општине. Отпад се организовано сакупља само у градској средини општине а не постоји систем локалне рециклаже отпада. Проблем представља чињеница да сеоске средине нису „покривене“ организованим одношењем отпада. Еколошки проблем представља постојање дивљих депонија и сметлишта, а локални органи немају механизме контроле депонија и сметлишта. Отпад који производе активни привредни субјекти и здравствене установе се организовано сакупља и одлаже.

ОБРАЗОВАЊЕ

Образовна структура у општини Куршумлија је изразито лоша јер скоро половина становништва има завршено основно-школско образовање или је без образовања (45% становништва: 19% без школе или са непотпуном основном школом и 27% становништва са завршеном основном школом). У образовном смислу најзаступљенија је популација са завршеном средњом школом (чак 45%), а најмање заступљено је становништво са вишем или високим образовањем (10% локалне популације). У поређењу са образовном структуром на националном нивоу општина Куршумлија има значајно више становника без школе, са непотпуном основном школом или са основном школом у односу на образовну структуру становништва на националном нивоу и значајно мање становника са средњом школом и са вишим и високим образовањем у односу на образовну структуру Србије. Такође, учешће неписмених је више у Куршумлији у поређењу са Србијом, посебно уочљиво код женске популације. У Куршумлији је удео неписмене женске популације двоструко већи у поређењу са просеком и бројем на нивоу Републике Србије. Слична ситуација је и када је у питању компјутерска писменост. Проценат компјутерски писмених лица у општини износи свега 23%, а 13% становника су делимично компјутерски писмена лица. Скоро две трећине становника (64%) припадају групи компјутерски неписмених лица. У односу на просек на нивоу Србије, Куршумлија има мање компјутерски писмених лица и лица која делимично познају рад на рачунару а више компјутерски неписмених лица. На територији општине основана је и ради предшколска установа : ПУ „Сунце“, која нема потребан капацитет за обухват деце вртићког и

предшколског узраста превасходно зато јер установа нема никаквих капацитета за пријем деце у ванградским насељима. Број уписане деце је преко установљених норматива (20% више уписаних у односу на норматив). Треба нагласити да су капацитети за пријем предшколске установе у сталном порасту. Тренутно је у два објекта ПУ „Сунце“ смештено укупно 320 деце. Обухват деце предшколским образовањем је низак, с тим да је обухват узрастом до поласка у предшколски припремни програм нижи од републичког а виши од окружног просека. За разлику од праксе на републичком нивоу у предшколском образовању на територији општине доминира концепт целодневног програма и нема развијених облика флексибилних или алтернативних програма. У Куршумлији постоје две основне школе: ОШ „Дринка Павловић“ и ОШ „Милоје Закић“ које имају и 13 подручних одељења односно испоставе у сеоским подручјима општине. Стопа обухвата основним образовањем односно број деце узраста за полазак у основну школу која похађају први разред основне школе у односу на укупан број деце узраста за полазак у школу у Куршумлији је врло ниска (испод 90%). Стопа завршавања основне школе је виша од републичког просека (97,5%). У систему основног образовања нема услова за образовање деце са сметњама у развоју и са инвалидитетом јер не постоје специјалне школе нити развојне групе при редовним школама. На територији општине Куршумлија налазе се две средње школе: Економско-техничка школа и Гимназија. Укупан број ученика у Економско-техничкој школи је 370 ученика, док Гимназију похађа 480 ученика. Обе средње школе смештене су у исту зграду у централном делу општине.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Општина Куршумлија пружа једну услугу социјалне заштите : помоћ у кући за старије и одрасле. Услугу пружа недржавни пружалац: Удружење особа са инвалидитетом, који ангажује за пружање ове услуге 22 неговатељице. Услуга се финансира из средстава наменског трансфера и из средстава буџета општине Куршумлија. Неопходно је нагласити да су капацитети Центра за социјални рад општине Куршумлија за администрирање социјалне заштите повољнији у односу на просек Србије у смислу мањег броја корисника и уопште становника у односу на број стручних радника у ЦзСР.

У 2018. години укупни расходи за услугу социјалне заштите : помоћ у кући за старије и одрасле особе износили су 11,93 милиона динара (7 милиона динара из средстава наменског трансфера а 4,93 милиона динара из средстава буџета општине). Услуга помоћ у кући за старе и одрасле особе пружа се за укупно 98 корисника месечно, односно за 85 домаћинстава. Корисници услугу су доминантно старија лица (51 корисник је старији од 80 година, а само 12 лица има мање од 65 година). У структури корисника ове услуге доминирају жене (67 од укупно 98, односно 68%). До 2018. године дошло је до значајног повећавања броја корисника ове услуге као и извора финансирања, и то како из самог буџета општине Куршумлија, тако и са нивоа Републике, који услуге социјалне заштите финансира путем наменских трансфера.

Доступност ове услуге социјалне заштите, према последње расположивим подацима (из 2015. године) била је, мерено општом стопом обухвата, виша од просека у Републици Србији (2,13%). Хипотетичка стопа обухвата била је значајно нижа од просека (0,42%). Од програма новчаних давања општина Куршумлија је у 2018. години обезбедила средства искључиво за материјалну помоћ угроженим лицима односно породицама. За новчана давања је укупно обезбеђено 2,26 милиона динара, односно 1,82 милиона динара за новчана давања уз проверу дохотка и имовине и 440 хиљада динара за новчана давања корисницима новчане социјалне помоћи са националног нивоа. У претходној години (2018) општина није обезбедила нити издвојила средства за новчана давања угроженим групама, новчана давања поводом рођења деце, новчана давања за помоћ у натури и новчана давања за народну кухињу. Обухват становништва новчаном помоћи у општини Куршумлија је на нивоу просека Србије, док је обухват дечијим додатком дупло виши од просека на нивоу Србије. Удео корисника

новчане социјалне помоћи у укупној популацији општине је 3,5%, док је удео корисника дечијег додатка у укупној популацији деце 40,9 %(републички просек је 21,3%).

КУЛТУРА

Једина установа културе на територији општине је Народна библиотека. Она поседује богат књижевни фонд (више од 35000 књига), легат Војина Шуловића, организује културне и уметничке догађаја у локалној средини. Функционише у новим просторијама, у добрим условима имајући у виду недостатке претходног објекта у коме је била смештена. За обликовање и вођење активније и квалитетније културне политике на нивоу општине од кључног значаја је завршетак изградње раније започетог Дома културе у Топличкој улици.

ПРИВРЕДА

У периоду социјализма развој привреде општине Куршумлија заснивао се на развоју предузећа из области дрвне индустрије ШИК “Копаоник”, текстилне индустрије МК “7. јули”, металне индустрије “Металац” а.д, као и предузећа из области туризма “Планинка” а.д., односно Завод “Жубор” Куршумлијска Бања.

До 90-их година само у привреди општине Куршумлија било је запошљено око 5.000 људи који су били запослени првенствено у овим предузећима. Међутим, услед лоше приватизације, економске кризе у свету, као и кризе настале распадом СФРЈ, дошло се до тога да је у Куршумлији тренутно велики број незапосленог радно способног становништва, што је и основни разлог за велику миграцију становништва пре свега у велике центре наше земље, као и одлазак у иностранство.

У Куршумлији је, према подацима Агенције за привредне регистре ажурираним на крају 2022. године, било 157 активних привредних друштава и 687 предузетника.

Носиоци тренутног привредног развоја општине Куршумлија су “Планинка” А.Д. и Специјална болница за рехабилитацију “Пролом Бања” које заједно запошљавају 650 радника, као и “Симпо ШИК” Д.О.О. који запошљава 310 радника. Поред ова два највећа привредна друштва, у нашој општини постоји и неколико привредних друштава и предузетника из области металне индустрије (“Metalac company” Д.О.О., СР “ФПМ Дељанин”, ЗР “Сим-Ком”), текстилне индустрије (“Exkluziv” Д.О.О., СЗР “Перфект-плус”), области пољопривреде (“Фригонаис” Д.О.О., “Есо Food Мижјловић” Д.О.О.), дрвне индустрије (“Владива” Д.О.О.), области трговине („Тимор“ Д.О.О., СР „Милановић“, СЗТР „Боба“), саобраћаја и транспорта („Сатранс“ Д.О.О., „Николић Транспорти“ Д.О.О., „Шуши-Транс“ Д.О.О., СР “Дељанин Пром”, „Профи-Такси“ Д.О.О.) и пекарске индустрије (СЗУР „Грања“, СР „Мадера“, СЗР „Три брата“).

У новосаграђеним погонима фабрике компаније Борбени Сложени Системи – Нови Београд, чији је оснивач Југоимпорт-СДПР, предузеће у државном власништву, са вишедеценијском традицијом у промету наоружања, војне опреме и трансфера технологије, која има отворен производни комплекс у Великој Плани где се производе сложени борбени системи, ловачка, спортска и сачмарска муниција, запошљено је 140, а у наредним година се планира запошљавање до 300 нових радника. Умсо Врање је отворио производни погон у Рачи где је запошљено до 70 радника. Такође, у Куршумлијској бањи је “Планинка” А.Д. отворила савремен хотел у коме је запошљено 90, углавном младих људи.

На територији општине Куршумлија је, према подацима Републичког завода за статистику, у IV кварталу 2023. године регистровано 4133 запослена према општини рада, док је према општини пребивалишта регистровано 5028 запослених, што је 31,68% у односу на број

становника. Просечна зарада без пореза и доприноса је за 2023. годину износила 67.211 динара (брuto 92.834), а за јануар 2024. године је 73.848 динара (брuto 101.913).

<i>Година</i>	<i>Број запослених</i>
2014.	3411
2015.	3825
2016.	3784
2017.	3799
2018.	3789
2019.	3753
2020.	3803
2021.	3864
2022.	3947
2023.	4133

Табела: Регистровани запослени према општини рада, 2014-2023.год.

<i>Година</i>	<i>Износ зараде (у РСД)</i>
2014.	30.044
2015.	34.703
2016.	34.631
2017.	36.396
2018.	40.796
2019.	44.869
2020.	48.470
2021.	51.667
2022.	56.621
2023.	67.211
Јануар 2024.	73.848

Табела: Просечне зараде без пореза и доприноса, 2014-2024.год.

Основни правци развоја привреде на територији општине Куршумлија базирају се на искоришћавању природних богатстава, пре свега на даљем развоју туризма, развоју пољопривреде (воћарства и сточарства), дрвне индустрије, искоришћавање обновљивих извора енергије. Такође даљи привредни просперитет се базира и на даљем развоју радно интензивних грана индустрије, пре свега из области текстилне и металне индустрије, односно даљем развоју осталих услужних делатности.

Смањење велике незапослености на територији општине Куршумлија захтева инвестиције, како постојећих тако и нових инвеститора.

Циљ општине Куршумлија је да се у будућности кроз инвестиционо "пријатељски" оквир створе такви услови у којима инвеститор може да сагледа све могућности и ризике средњорочних и дугорочних инвестиционих одлука, пружајући потенцијалним инвеститорима сву могућу помоћ у обезбеђивању неопходних дозвола.

Општина Куршумлија је ранијих година издвајала значајна средства за суфинансирање пројеката samozapoшљавања, и преко програма запошљавања на новоотвореним радним местима у сарадњи са НСЗ, као и за помоћ развоју малих и средњих предузећа. На тај начин се делимично помогло инвеститорима у решавању пословних инфраструктурних проблема и развоју предузетништва.

ТУРИЗАМ

Туризам представља значајну привредну грану и видљиво растући сектор у општини Куршумлија. Међутим, бројни природни ресурси на територији општине нису довољно и продуктивно искоришћени у туристичке сврхе. Најзначајнији туристички потенцијал општине

представљају три бање: Пролом бања, Луковска бања и Куршумлијска бања. Ове бање су стожери развоја туризма, пре свега здравственог и спа туризма на територији општине. Пролом бања поседује значајне лековите изворе и вода из Пролом бање благотворно делује код низа обољења. Позната је по лековитој води: Пролом води, која припада реткој групи вода високих балнеолошких вредности. Богата је и блатом, јер земља локалитета Пролом бања

пролази кроз три стадијума припреме пре него што се користи за терапијско лечење. Најзначајнији објекат у Пролом бањи је хотел „Радан“, капацитета 440 лежаја, у коме се налазе базени, спортски терени, а бањска вода је уведена у све собе хотела. Такође, категорисан је солидан број лежаја за пријем гостију у домаћој радиности. Луковска бања се налази на обронцима планине Копаоник и са својих 681м надморске висине представља највишу бању у Србији. Поседује обиље извора минералних вода (37 познатих извора), нетакнуту природу у околини и богата је чистим планинским ваздухом. По броју извора минералних вода различитог састава и температуре и њиховој издашности (преко 100л у секунди) спада у најбогатије у земљи. Луковска бања је позната и по вировима, малим базенима за локалну хидро-балнео и пелоидо терапију. У Луковској бањи постоје два хотела: хотел „Јелак“ и хотел „Копаоник“. Хотел „Јелак“ располаже са 84 собе, док хотел „Копаоник“ располаже са 63 собе и 4 апартмана.

Компанија „Планинка“ А.Д је управљач и власник хотела у Пролом и Луковској бањи, као и фабрике за паковање природне Пролом воде и болница за рехабилитацију у обе бање. Такође, ова компанија је и старалац споменика природе Ђавоља Варош. „Планинка“ А.Д управља и хотелом у Куршумлијској бањи, који је био у нефункционалном стању а који је од стране „Планинке“

А.Д. недавно прибављен у својину куповином на приватизационом тендеру. Куршумлијска бања се налази 11км од центра Куршумлије. Била је позната још у римском добу и има више врста лековитих вода чије се температуре крећу од 14 до 68 степени.

Поред бања и потенцијала за даљи развој бањског туризма, општина Куршумлија има на својој територији и Ђавољу варош, атрактивни и међународно значајни локалитет, који је Влада Републике Србије прогласила за природно добро од изузетног значаја и ставила у прву категорију заштите: споменик природе. У оквиру Ђавоље вароши заштићено је 67ха површине, а покренута је и иницијатива да се заштити укупно 1014 ха. Шири природни амбијент локалитета Ђавоља варош има јак туристички капацитет због живописног и питомог окружења, евидентираних остатака насеља, старих цркава, гробаља и рударских јама.

Број туриста који посећују општину Куршумлија (пре свега бање на њеној територији) је у сталном порасту. У 2018. години општину је посетило укупно 31.471 туриста, од чега је 80% домаћих туриста.

Број туриста у 2018. години је за скоро 15% већи у односу на број туриста из 2015. године (у 2015. години износио је 27.170) и око 10% већи у односу на број из 2016. године (у 2016. години износио је 27.856). Куршумлија је у 2018. години бележила према доступним статистичким подацима укупно 177.085 ноћења туриста, од чега је око 90% ноћења домаћих туриста. Просечан број ноћења туриста је у периоду од 2015. до 2018. године на нивоу између 6,1 (у 2018. години) и 6,4 (у 2016. и 2017. години).

Куршумлија има релативно низак број лица која раде у угоститељском сектору по глави становника и он износи 5,4 запослена на 1000 становника, што је недовољно за озбиљнији даљи развој туризма. За даљи развој туризма неопходна је подршка актерима у туристичком сектору, улагање у смештајне капацитете и угоститељске објекте, јачање инвестиција у туристичке потенцијале, унапређење туристичке понуде и улагање у људске ресурсе.

ПОЉОПРИВРЕДА

Укупна површина пољопривредног земљишта на територији општине Куршумлија, према подацима из 2012. године износи 35.382 ха (37,16% укупне површине општине).

Искоришћено је свега 39,92% а пољопривредна производња се одвија на индивидуалним пољопривредним газдинствима. Доминантна пољопривредна производња је производња воћа, која преузима примат над сточарством, којим се становништво традиционално бави. Укупна површина под воћњацима је 1868 х, од чега је 1260 ха плантажних а 608 ха екстензивних. Од воћних култура највише се гаје шљиве, малине и купине, а евидентирано је развијање виноградарства. Сточарска производња има честе осцилације због неповољних тржишних услова, недостају прерађивачки капацитети, нема млекара ни капацитета за прераду меса.

ФИНАНСИЈСКИ И БУЏЕТСКИ КАПАЦИТЕТИ ОПШТИНЕ

Општина Куршумлија нема довољну финансијску самосталност да се финансира из изворних и уступљених прихода, већ у великој мери зависи од наменских трансфера републичког нивоа власти. Финансирање расхода из буџета општине првенствено је утемељено на ненаменском трансферу из републичког буџета, који удео у приходима чини скоро 50% укупних новчаних

прилива општине годишње. Ова ситуација значајно отежава могућност финансирања капиталних пројеката на територији општине. Буџет општине је у тренду раста када су у питању приходи и расходи, а значајно је напоменути да се бележи стални тренд раста изворних и уступљених прихода општине (у 2017. години остварени изворни и уступљених приходи били су за 30% већи него у 2015. години; 320,3 милиона динара). Вредност слободних средстава, као и проценат слободних средстава за капиталне издатке у односу на реализовани обим буџета без наменских трансфера су у сталном порасту. Вредност слободних средстава за капиталне издатке у 2017. години била је за 50% већа у односу на 2015. годину, а проценат слободних средстава у две поредбене године био је три пута већи (9,86% у односу на почетних 3,85% из 2015. године). Финансирање инвестиција у функцији реализације циљева економског и социјалног развоја захтева повећавање реалног капацитета за финансирање. Општина Куршумлија била би у повољнијој ситуацији да финансира инвестиције уколико се фокусира на уштеде у расходима функционисања и, или, да повећа приходе, и то превасходно оне на које има директан регулаторни утицај: повећање запослености у општини, повећање прихода од пореза на имовину, повећање прихода од општинске имовине и др. Кредитни потенцијал општине је повољан и респектабилан будући да је, према подацима (последњи јавно доступни податак, 31.12.2017.г.), ниво задужености општине по основу кредита и зајмова 0,00 динара. Општина може да се задужи код пословних банака у земљи на износ дугорочног кредита за финансирање капиталних издатака до 202 милиона динара. Финансијски капацитет општине може се проширити развијањем способности и успешности у конкурисању код виших нивоа власти и осталих донатора (ЕУ фондови) за су-финансирање пројеката капиталног инвестиционог карактера.

Укупна вредност директних и индиректних могућности буџета, укључујући јачање финансијског капацитета и кредитног потенцијала за финансирање капиталних инвестиционих расхода може да износи 1,745 милиона динара. Процена капацитета је израђена уз претпоставку да је проценат сопственог учешћа код капиталних пројеката на конкурсима до 20%.

Организациону структуру општине чине:

- Скупштина општине Куршумлија која има 25 одборника
- Председник општине
- Општинско веће које има 7 чланова
- Јавно правобранилаштво
- Општинску управу коју чине:
- Одељење за непривредне делатности и општу управу

- Одељење за привреду и ЛЕР (локални економски развој)
- Одељење за ЛПА (локална пореска администрација), буџет и финансије

У оквиру основних организационих јединица образоване су мање организационе целине (одсеци, реферати и повереништво). Повереништво за избегла и расељена лица припада Одељењу за непривредне делатности и општу управу и има два запослена радника, а смештено је у згради Црвеног крста, Топличка 1.

ПОГЛАВЉЕ 2 ПОДАЦИ О МИГРАЦИЈАМА У ОПШТИНИ КУРШУМЛИЈА

ИСТОРИЈАТ

Ратна збивања на просторима бивше Југославије и њихове последице, пре свега у виду избеглица и расељених лица, нису мимоишле ни нашу општину. Средином 1992.године, након почетка сукоба у Босни и Херцеговини са приливом избеглица формирана су два колективна центра у Куршумлијској Бањи. Рехабилитациони центар „Жубор“ примио је око 300 лица, а Дечје одмаралиште Црвеног крста из Ниша двадесетак. Августа 1995. године, након „Олује“ ови центри су угашени, али је формиран нови у радничким баракама „Хидротехнике“ у селу Селова, који је у првим данима примио око 400 лица.

Јуна 1999.године са престанком ратних дејстава на Косову и Метохији, дошло је до новог таласа, овога пута расељених лица. На пунктовима од административне границе са Косовом (Мердаре~Куршумлија) регистровано је 9.980 лица, а број смештених у КЦ „Селова“ нарастао је до 500.

САДАШЊЕ СТАЊЕ

У октобру 2012 на територији општине живело је 74 лица са статусом избеглице¹. Кад су у питању интерно расељена лица, тачан број је знатно теже утврдити, будући да њихов целовит попис никада није рађен. Године 2001. и 2002. године рађен је попис само пунолетних лица са правом гласа због предстојећих локалних избора на Косову. Том приликом регистровано је 1.780 лица у првом турнусу и 200 у другом. До броја од око 2.500 оних који и сада живе на територији наше општине, а са којим се располаже у општини, повереништву и Удружењу расељених лица „Видовдан“ дошло се претпостављеним просечним бројем деце у једној породици и праћењем њихових миграција преко сагласности повереништва при преласку из једног у друго место.

Према подацима Комесаријата за избеглице и миграције, у Куршумлији је на дан 20. јуна 2024. године регистровано укупно 13 избеглица и 5.882 интерно расељених лица .

На територији општине Куршумлија делују два удружења којима су се избегла и расељена лица самоорганизовала, уз логистичку и другу помоћ локалне самоуправе, онда, када би се за њом указала потреба (подаци, техничка опрема, просторије, повремена новчана помоћ и сл.)

У годинама непосредно након окончања ратних дејстава и наглог прилива људи, оба удружења: „Веза“, Удружење избеглих и прогнаних лица и „Видовдан“ Удружење расељених лица, била су врло активна сарађујући са бројним хуманитарним организацијама, повереништвом, Црвеним Крстом итд. Последњих година, како са њиховим бројчаним смањењем, али и смањењем помоћи и њихова активност, углавном је опала. Тренутно ниједно нема своје просторије а функционишу махом залагањем њихових председника.

Од потписивања Споразума о реадмисији с ЕУ 2007. године, у Куршумлију се, према постојећим евиденцијама, вратило 143 држављана Србије који нису имали, или су изгубили основ боравка. Од тога броја, Канцеларији за реадмисију на београдском аеродрому се јавила 31 особа а кроз програме организованог повратка које ИОМ раније спроводио, вратило се 112 особа.

Према подацима Комесаријата за избеглице, Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“ у општину Куршумлија су се током 2020. године вратила 2 лица, а 2022. године укупно 1 лице². Према статистикама ове републичке институције у последњих 10 година (2013-2022) у општину Куршумлија се вратило укупно 63 повратника по основу Споразума о реадмисији. Међутим, с обзиром да не постоје систематски и ажурирани подаци о овој популацији, постоји могућност да је број повратника знатно већи.

Избеглице према Закону о азилу и привременој заштити, тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса

У великој мери, због свог стратешког и геополитичког положаја, Западни Балкан је постао битна тачка на једној од главних миграторних рута на путу ка ЕУ. Током 2015. године, државну границу Србије прешло је више од пола милиона миграната са Блиског Истока, Азије и Африке, готово тридесет пута више у односу на целу 2014. годину. Чињеница да је од тог броја укупно поднето мање од 700 захтева за азил, говори да жељена дестинација миграната није Србија, већ државе чланице Европске уније. Овакав развој ситуације ствара притисак на институције које се баве управљањем миграцијама како у организационом тако и у финансијском погледу јер управљање миграцијама представља комплексан процес који захтева планско и организовано поступање, као и координисан приступ и континуирану сарадњу свих релевантних органа.

¹ <https://kirs.gov.rs/media/uploads/1Stanje%20izb-irl%20po%20opstinama%202023.pdf>

² <https://kirs.gov.rs/lat/readmisija/statistike-kancelarije-za-readmisiju>

У општини Куршумлија не постоји центар за азил, односно прихватни центар. За ову категорију миграната. Међутим, због близине административне линије са Косовом и Метохијом, које се налази на транзитној мигрантској рути, одређен број тражилаца азила и/или ирегуларних миграната био је скоро свакодневно присутан у протеклом периоду на територији општине Куршумлија.

Такође, оружани сукоби у Украјини који су почели 24. фебруара 2022. године, приморали су велики број украјинских држављана да напусти своје домове и оде у избеглиштво. Влада Републике Србије донела је одлуку о привременој заштити грађана Украјине, сходно Закону о азилу, којом је избеглим особама омогућен боравак од годину дана, бесплатно образовање, здравствена заштита и укључење на тржиште рада .

Жртве трговине људима

Уједињене нације трговину људима дефинишу као „врбовање, превоз, пребацивање, скривање и примање особа употребом силе или претњом и другим облицима присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребом ауторитета или положаја или другим облицима принуде у циљу сексуалног или економског искоришћавања ради стицања профита и користи трећег лица”. Искоришћавање може имати различите облике као што су сексуално искоришћавање, принудни рад, ропство и узимање органа. Жртве трговине људима или никада не пристају на трговину, или њихов пристанак нема значаја јер је добијен коришћењем присиле или обмане.

Жртве трговине људима представљају специфичну и веома угрожену и осетљиву мигрантску групу, која без своје воље мигрира са једног подручја/области на друго, било у оквиру државних граница или међународним миграцијама. Жртва трговина људима може да постане сваки појединац, без обзира на пол, узраст, територијалну припадност или државе, тако и при екстерним миграцијама када су од стране починилаца, односно извршилаца овог кривичног дела, без сагласности и против своје воље присиљене да бораве на територији друге државе. Трговина људима може али и не мора укључивати транспорт на другу локацију. Лица се могу сматрати жртвама трговине људима без обзира да ли су експлоатисана у граду где живе или су превезена са циљем њихове експлоатације, да ли су се претходно сложила да раде са трговцем људима, да ли су учествовала у извршењу кривичног дела што је дошло као последица њихове експлоатација.

Смештена на такозваној „Балканској рути“, Србија је последњих година постала важна тачка на миграционим путевима за мигранте из многих земаља Блиског истока, Африке и Азије који воде ка региону Западног Балкана и даље ка земљама западне Европе. Током овог периода, ситуација је еволуирала од ванредне кризе, која је захтевала хитно збрињавање миграната у транзиту, до оне дуготрајније природе где се све већи број ових људи налази у ситуацији продуженог боравка у Србији. Такво стање рађа плодно тле за експлоатацију миграната од стране организованих криминалних група и индивидуалних починилаца. У таквим ситуацијама линија разграничења између кријумчарења миграната и трговине мигрантима често постаје нејасна. Оно што је неспорно јесте да су за ублажавање ризика од трговине људима за потенцијалне жртве међу мигрантским становништвом и решавање њихових потреба неопходни усклађен и координисан приступ, као и успостављање сарадње различитих институција, како оних на централном, тако и оних на локалном нивоу. Уколико се то не уради, постоји ризик да се занемари рањивост знатног дела људи који лако могу да постану плен у праксама трговине људима. У том смислу је важно разумети да рад на идентификацији и заштити жртава трговине људима не представља само вид пружања хуманитарне помоћи овој групи људи, већ и спречавање даљег развоја криминалних активности и претварања хуманитарне кризе у безбедносну.

Дијаспора

Према Закону о дијаспори и Србима у региону (члан 2. став 1), дијаспора обухвата држављане Републике Србије који живе у иностранству, припаднике српског народа и исељенике са територије Републике Србије и из региона, као и њихове потомке. Према томе, дијаспору чине сви припадници српског народа и лица српског порекла, независно од места рођења и дужине боравка у иностранству. Српска дијаспора није хомогена група и обухвата неколико генерација миграната као што су радни мигранти од 1960-их надаље, избеглице из 1990-их, као и талас високообразованих млађих емиграната који су недавно напустили земљу у потрази за бољим економским приликама у иностранству. Према уделу припадника дијаспоре у односу на укупан број становника у држави, Република Србија спада у ред земаља са изузетно бројном дијаспором, јер се процењује да ван државе живи око 4,5–5 милиона становника. Овако велики број припадника дијаспоре у иностранству и Срба у региону резултат је дуге историје исељавања становништва из различитих разлога у различитим периодима, од економских, политичких, верских, културних, породичних разлога, па до присилних миграција и исељавања пред насиљем и прогоном.

Дијаспора као агент развоја - Дијаспора може имати кључну улогу у садашњем и будућем развоју локалне заједнице, пре свега преко инвестирања и трансфера знања. Сагледава се као важан канал који олакшава двосмерни проток капитала – социјалног, односно хуманог, интелектуалног, политичког, културног и финансијског. Мигранти представљају мостове који повезују места порекла и дестинације, који могу да унапреде дијалог захваљујући транснационалним везама које одржавају, преношењем знања и искуства и финансијским ресурсима којима могу побољшати стање у локалној заједници. На тај начин помажу остваривању сарадње и подстичу развојне идеје. Спона је најјача на локалу, односно друштвена мрежа је најгушћа и жеља за улагањем властитих ресурса најснажнија када се ради о блиској средини и конкретним људима којима је подршка неопходна. За овако нешто треба да постоји системска подршка државе, и на националном и на локалном нивоу.

За активирање потенцијала и успостављање сарадње са дијаспором, неопходно је прво мапирање дијаспоре и постојећих удружења, али су нужне и опсежне консултације са припадницима дијаспоре пре него што се приступи конкретним облицима сарадње. Неопходно је да се препознају и мапирају постојеће иницијативе дијаспоре – програми, мреже, удружења, стручни и пословни клубове у заједници и земљама дестинације; и пронађу начини да се подрже и повежу са развојним потребама локалне заједнице. Због тога је потребно успоставити чвршћу сарадњу локалних органа надлежних за привреду и економију (нпр. Канцеларија за локални економски развој) и организација за подршку привреди (нпр. Регионалних привредних комора), као и органа локалне власти надлежних за образовање како би се мапирани чланови локалне дијаспоре и на основу њихових ресурса развиле политике подстицајне за укључивање локалне дијаспоре у економски развој општине и развој компетенција.

Како локална заједница да развија сарадњу са дијаспором:

- Идентификовати кључне развојне приоритете и конкретне пројекте како би се направио заједнички програм са дијаспором
- Дефинисати и идентификовати дијаспору
- Идентификовати партнере у дијаспори и препознати њихове интересе
- Идентификовати како и где дијаспора може да да специфичан допринос развоју локалне заједнице
- Развити подстицаје који ће привући дијаспору да учествује у развојним програмима
- Идентификовати главне препреке сарадњи са дијаспором
- Изабрати адекватне друштвене мере и политике
- Изградити капацитете ЈЛС да ради са дијаспором
- Осигурати кохерентност политика дијаспоре и локалне заједнице

Локалне политике које укључују миграције у развојну компоненту као и стварање повољног амбијента за мигрантски капитал ће довести до интензивнијег развоја саме локалне средине. Показана је потреба за мерама политике према миграцијама на локалном нивоу, који је препознат као субјект спровођења миграционе политике. Управљање миграцијама становништва треба да садржи најцелисходнији одговор како да миграције постану покретач развоја неразвијених и региона у развоју. Циљ је да се миграције перципирају и реализују не као претња, већ као шанса за развој од локалног до националног нивоа Србије.

Међутим, евидентан је мањак информација и званичних података о броју и структури учесника циркуларних миграција, броју лица у дијаспори, као и званичних контаката са тим лицима или организацијама у иностранству. Општина се залаже да у будућности отвори званичне канале комуникације са лицима/организацијама у дијаспори, покуша да дође до званичних података и потенцијално именује лице/оформи тело које ће се бавити одржавањем сталних канала комуникације, као и да евентуално организује један годишњи догађај где ће се та лица/организације окупити у матици.

Усвајањем Локалног акционог плана за управљање миграцијама, формирањем тимова за праћење и мапирање дијаспоре као и за мапирање и праћење циркуларних миграција отвара се могућност институционалне синергије, а која ће дати резултате у виду спровођења и унапређења сарадње дијаспоре и матице и подстицање транснационалног предузетништва, стварања услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, стварања услова за ефикасније управљање унутрашњим миграционим токовима.

ПОГЛАВЉЕ 3: Анализа ситуације и закључци

Анализа контекста или радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа:

1. Преглед документације релевантне за питања и проблеме миграната
2. анализу заинтересованих страна (локалних актера);
3. анализу стања (техником SWOT анализе);
4. анализу проблема са закључцима.

Преглед документације обухватио је неколико кључних међународних општеприхваћених правила и конвенција, затим актуелни национални правни и стратешки оквир, као и најважнија стратешка документа усвојена на локалу, релевантна за област управљања миграцијама.

Међународни оквир

Када је реч о међународном оквиру, овом анализом обухваћена су правила међународног права која се посредно или непосредно односе односе на све категорије миграната. Република Србија је страна потписница следећих међународних декларација и уговора:

- Универзална декларација о људским правима (1948)
- Конвенција о статусу избеглица (1951) и пратећи Протокол (1967);
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима;
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима;
- Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације;
- Конвенција о правима детета;

- Конвенција о правном положају лица без држављанства („Службени лист ФНРЈ–Међународни уговори и други споразуми”, број 9/59)
- Водећи принципи Уједињених нација о интерном расељењу (1998/2004)
- Глобални компакт о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама;
- УН Агенда 2030 за одрживи развој ;
- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике Србије („Службени гласник РС”, број 83/08)
- Европска конвенција за људска права (1950) – Савет Европе;
- Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима;

Овде ћемо се посебно осврнути на два документа која недвосмислено указују на везу миграција и одрживог развоја локалне заједнице.

Агенда УН за одрживи развој 2030 - Реч је о глобалној развојној агенди за период након 2015. У наредних 15 година се од држава потписница очекује да мобилишу све ресурсе како би искоренили сиромаштво, борили се против неједнакости и нашли одговоре на климатске промене. Агенда 2030, са 17 циљева и 169 потциљева одрживог развоја укључује све три кључне димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. Институционални развој и сарадња, који треба да обезбеде владавину права и мир, су такође покривени одговарајућим циљевима. Једна од идеја водиља Агенде 2030 јесте да свако осети добробит од њене примене и да се нико не остави иза колоне (“leave no one behind”). Најважнији специфични потциљ који се односи на миграције је 10.7: „Олакшати прописне, безбедне, регуларне и одговорне миграције и мобилност људи, укључујући и кроз примену планских и добро управљаних миграционих политика “. Мигранти доприносе развоју кроз: транснационалне везе, искуства и знања и финансијске ресурсе који могу значајно да унапреде локалну заједницу. Интегрисање миграција и развоја у приоритете ће се одразити на неколико сектора – од тржишта рада, пореских прихода и урбаног планирања.

Основу за националне стратегије представља Глобални споразум о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама – први међународни, односно између више држава договорен споразум под окриљем УН, који покрива све сегменте ове области (Global Compact for Migration, или скраћено GCM), чија је главна карактеристика интегрални – заједнички приступ решавању проблема миграција на глобалном нивоу.

Глобални компакт (GCM) представља међународни стратешки документ са веома широко постављеним приступом како би се заједничким приступом међународне заједнице оснажиле могућности за постизање различитих циљева ради побољшања положаја становништва на целој планети, заштити свих елемената природе и живота на свим континентима и океанима, односно живота уопште, чији је један од приоритета плански интегративни приступ решавању нарастајућег феномена глобалних миграција, како би се удруженим напорима, средствима и усаглашеним активностима појединачних учесника постигли оптимални резултати. Државе потписнице су утврдиле укупно 23 циља који треба да обезбеде да сви мигранти, невезано за њихов статус, буду у прилици да остварују људска права кроз обезбеђен приступ базичним услугама.

Свака држава појединачно извештава о имплементацији GCM на својој територији, и то на основу резултата који се бележе на локалном нивоу.

Национални законодавни оквир од значаја за питања управљања миграцијама је садржан у следећим документима:

- Закон о избеглицама („Службени гласник РС”, број 1/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/2002

одлука СУС и „Службени гласник РС", број 30/2010);

- Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС", број 107/2012);
- Закон о азилу и привременој заштити („Службени гласник РС", број 24/2018);
- Закон о странцима („Службени гласник РС", број 24/2018 и 31/2019);
- Закон о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС", бр.135/04, 90/07 и 24/18)
- Закон о раду („Службени гласник РС", бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 –

Одлука УСРС113/17 и 95/18 – Аутентично тумачење)

- Закон о Црвеном крсту Србије („Службени гласник РС", број 107/2005);
- Закон о матичним књигама („Службени гласник РС", бр. 20/09, 145/14 и 47/18)
- Закон о личној карти („Службени гласник РС", бр.62/06,36/11и53/21)
- Закон о пребивалишту и боравишту грађана („Службени гласник РС", број 87/11)
- Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС", број 24/2011 и 117/2022-одлука УС);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС", број 129/2007, 83-2014-др.

Закон, 101/2016-др. закон, 47/2018 и 111/2021 - др. закон);

- Закон о дијаспори и Србија у региону („Службени гласник РС", број 88/09);

- Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Службени гласник РС – Међународни уговори", број 102/07);

-Одлука о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине "Службени гласник РС", бр. 36 од 18. марта 2022, 21 од 17. марта 2024.

Национални стратешки документи од значаја за област управљања миграцијама су:

- Стратегија за управљање миграцијама („Службени гласник РС", број 59/2009);
- Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2028. године („Службени гласник РС", број 21/2020);
- Стратегија за решавање питања избеглица и интерно расељених лица за период од 2024. до 2030. године („Службени гласник РС", број 30/18);
- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији („Службени гласник РС", број 15/2009);
- Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону („Службени гласник РС", бр. 4/11 и 14/11);
- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС", број 18/21-4 и 36/21);
- Стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији период 2018. до 2020. године („Службени гласник РС", број 105/2018);
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године („Службени гласник РС", број 23/2022);
- Национална стратегија социјалног становања („Службени гласник РС", број 13/2012);
- Стратегија одрживог опстанка и повратка на Косово и Метохију („Службени гласник РС", број 32/2010);
- Стратегија за родну равноправност 2021-2030
- Стратегија подстицања рађања 2018
- Национална Стратегија за младе 2015-2025
- Програм за борбу против трговине људима у Републици Србији за период 2024–2029. године: 25/2024-З
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2030. године,
- Стратегија превенције и заштите од дискриминације 2022-2030,
- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године („Службени гласник РС", број 85/14);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);

- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национални план акције за децу.
- Национални програм за интеграцију Србије у Европску унију;
- План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба
- Одлука о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине ("Службени гласник РС", бр. 36 од 18. марта 2022, 21 од 17. марта 2023.).

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, у мају 2010. године усвојен је закон о изменама и допунама Закона о избеглицама. Уз то, 8. новембра 2012. године, усвојен је Закон о управљању миграцијама који на свеобухватан начин уређује питање управљања миграцијама.

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица за период 2024-2030. године, дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе.

Национална стратегија за управљање миграцијама дефинише планско и организовано управљање миграцијама пружењем спољних и унутрашњих миграционих кретања, и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција, као и решавање проблема избеглица и ИРЛ, ефикасан и ефективни прихват и одржива социо-економска реинтеграција повратника - грађана Републике Србије по споразуму о реадмисији.

Стратегија економских миграција Републике Србије – покрива низ тема у вези са феноменом економских миграција, њиховим управљањем, корелацијом миграција и развоја, као и улогом дијаспоре као покретача (локалног) развоја. Кључне циљне групе су радно способно становништво, дијаспора, повратници из иностранства и странци различитих образовних профила. Општи циљ Стратегије је стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором, подстицање повратних и циркуларних миграција, као и привлачење странаца различитих образовних профила.

Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009) утврђује приоритетне области, као што су: издавање личних докумената, решавање питања смештаја, стварање могућности за запошљавање и остваривање других права, као што су права на здравствену заштиту, образовање, социјалну заштиту и породично-правну заштиту итд. Одсуство координације и размене информација о повратницима представља озбиљну сметњу у регистрацији лица која се враћају по основу реадмисије, утврђивању њихових потреба и пружања адекватне заштите ради њиховог укључивања у нову средину;

Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица, односно локалне реинтеграције повратника, којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја. као и актуелни законски оквир који регулише питања избеглих и расељених лица у Републици Србији и то:

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у нашој општини углавном никада нису сачињавана, већ су проблеми решавани ад хок, онда када би настали и само у ту сврху, што у значајној мери отежава рад и овој Радној групи, будући да нема основе и базу података за даљи рад. Један од важних локалних стратешких докумената који постоји је „План развоја општине Куршумлија за период 2020 – 2028“ (у областима екологије, туризма, пољопривреде, привреде, одвођења

комуналних вода, друштвених делатности са посебним освртом на популациону политику општине Куршумлија, итд).

У протеклим годинама своје програме помоћи избеглим и ИРЛ реализовале су бројне хуманитарне организације, углавном под покровитељством УНХЦР-а и Комесаријата за избеглице и миграције, са разним врстама помоћи, као помоћ у грађевинском материјалу за адаптацију старих и неусловних објеката или доградњу, новчане помоћи, грантови у виду пољопривредних машина, стоке, пластеника, шелтер програми, помоћ у храни, психо-социјалне заштите, правне помоћи и др. Најприсутније су, како временски, тако и у материјалном смислу биле ове организације: DRC, NRC, INTERSOS, DIAKONIA, ICMC, PRAXIS, Сигма плус, Хоризонти, Визија итд.

У периоду реализације претходног ЛАП-ова, у општини Куршумлија спроведено је неколико већих пројеката:

1. Изградња стамбене зграде за социјално становање у заштићеним условима (12 стамбених јединица) у коју су усељене три избегличке породице, седам породица расељених лица и две домицилне. Пројекат је урађен под покровитељством КИРС-а, а финансиран је од стране немачке НВО „ASB“ са 188.000 евра и општине Куршумлија чије се учешће кроз градско-грађевинско земљиште и инфраструктуру процењује на око 50.000 евра. Реализација пројекта је трајала две године, а сам објекат је свечано отворен и усељен 03.11.2010. године

2. Откуп 6 сеоских домаћинстава уз помоћ INTERSOS-а у периоду од 2008. до 2010. године са појединачним износима за откуп од 620.000 динара, односно тадашњих 7000 евра.

3. Додела око 30 пакета грађевинског материјала, уз помоћ КИРС-а и Визије у периоду од 2009. до 2012.године са појединачним износима који су се кретали од најмање 1000 евра у 2009.години до четири хиљаде евра у 2011. и 2012. години.

4. Расподела око 40 грантова за доходовне активности, уз помоћ КИРС-а, ЕНЕСА-Ниш и INTERSOS-а, који су се кретали у износима од 150.000-200.000 динара по породици, односно пројекту.

5. Програм затварања колективног центра у августу 2010. године, уз помоћ КИРС-а и INTERSOS-А, хуманим расељевањем 74 лица, кроз програме становања у социјално заштићеним условима, откуп сеоских домаћинстава, тзв. ПИК-АП програме, пресељењем у пренаменовани центар у Блацу, а за самце, за које није нађено решење у оквиру понуђених програма, пресељење у друге колективне центре.

6. Откуп десет сеоских домаћинстава, односно одговарајуће непокретности намењене становању у које су се уселиле десет породица интерно расељених лица у периоду од 2020.-2024. Године

7. Помоћ у виду грађевинског материјала за двадесет породица расељених лица, којима су побољшани услови становања адаптацијом постојећих објеката намењених становању.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја различитих категорија миграната извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се она суочава у свом окружењу.

SWOT анализа:

СНАГЕ - политичка подршка у локалној самоуправи и одлучност ЈЛС да се бави решавањем проблема најугроженијих категорија избеглица, ИРЛ, повратника и других групација миграната - формиран савет за миграције - формирана радна група - досадашњи успешни пројекти - досадашњи рад и искуство у партнерским пројектима - Стручност чланова Савета за миграције у различитим областима од значаја за поједине циљне групе - Бројна и распрострањена дијаспора - Локални медији	СЛАБОСТИ - нема просторног плана - лоша саобраћајна инфраструктура - лоша старосна структура - Неадекватна образовна структура; - недостатак финансијских средстава (недовољна средства за буџетску линију) - Недостатак редовних и прецизних статистичких података о структури мигрантске популације - Непрепознавање значаја економских миграција на локалном нивоу - Недовољна информисаност о могућностима повезивања са дијаспором и улагањима дијаспоре - Постојање предрасуда у локалној заједници - Зависност од донаторских фондова - Непрепознавање значаја економских миграција на локалном нивоу
МОГУЋНОСТИ - оживљавање сеоских подручја - оживљавање пољопривреде - туристички садржај - Подршка и сарадња са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије - Имплементација националних стратегија које су усмерене на креирање повољнијих привредних и друштвених услова у земљи - Приступ донаторским фондовима - Опредељења средства у буџету Републике Србије - Могућност приступа предприступним фондовима ЕУ - Подизање свести о значају проблема код већине актера у систему - Преусмеравање миграционих токова унутар државе - Повратак високообразоване радне снаге и стручњака из иностранства	ПРЕТЊЕ - велика незапосленост - неразвијена општина - миграције образованих и младих људи - Смањен фонд средстава која опредељују међународни донатори - Спора имплементација националних стратегија и планова - Депопулација и старење становништва - ниска свест грађана о значају економских миграција за развој државе - Недовољна сарадња институција система на решавању проблема ове популације; - Исељавањем младог, репродуктивно и радно способног становништва, - Губитак људског капитала исељавањем - Недостатак атрактивних развојних шанси за повратнике из иностранства, - Неконтролисано одвијање миграција које убрзава биолошку

	депопулацију у емиграционим просторима Немогућност добијања информација/података од појединих републичких инаституција;
--	---

Најважнији закључци ове анализе су:

- Недовољно се користе стручни људски капацитети и недовољно искоришћавају могућности да се средства прибаве изван локалне средине. То је уско повезано са недостатком праксе успостављања партнерства између јавног и невладиног сектора. Пословни сектор је врло мало и незнатно укључен у решавање проблема локалне заједнице у целини, а самим тим и свих категорија миграната.
- Локална заједница има значајне капацитете за унапређење положаја различитих категорија миграната. Локална власт је отворена за сарадњу са свим релевантним факторима за решавање проблема и положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника, али као јединица локалне самоуправе зависи од опредељених средстава и ресурса које централна власт уступа општини за решавање ових проблема.
- Пословни сектор је мало или никако укључен у решавање проблема локалне заједнице, а самим тим и проблемима и изазовима са којима се сусрећу мигранти.
- Постоји могућност отпора локалног становништва уколико општина у већој мери подржи мигранте.
- Слаба веза дијапоре и матице, непостојање базе података и људских ресурса који се баве овом облашћу. Осим тога, ниска је свест грађана о значају економских миграција за развој локалне средине. Потребно је да се мигранти препознају као важни агенти промена, односно развојни потенцијал општине Куршумлија. Потребно је убрзано радити на јачању веза дијапоре и матице, стварању услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, као и на едукацији, дијалогу и сарадњи, који су неопходни како би се максимизирале развојне могућности миграција.
- Потребно је наставити са применом мера за спречавање депопулације општине, интензивирати њихову примену и евентуално предвидети нове мере са циљем задржавања младих и помагања социјално угрожених и рањивих група, будући да се ове мере односе и на одређене категорије миграната које су циљне групе овог планског документа.

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење система управљања миграцијама у општини Куршумлија, које су диференциране на крајње кориснике услуга (различите групе избеглих, интерно расељених лица, повратника и осталих категорија миграната) и кључне partnere у локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници Локалног акционог плана за управљање миграцијама су: избегла, интерно расељена лица, повратници и остале категорије миграната (дијаспора, жртве трговине људима) присутне на територији општине Куршумлија, домаће становништво.

Кључни партнери у локалној самоуправи су:

- Општинска управа (председник општине, Скупштина општине, Општинско веће),
- Повереништво,

- Комесаријат за избеглице и миграције Владе републике Србије,
- Црвени Крст,
- Центар за социјални рад,
- Дом здравља,
- Образовне установе, домицилне основне и средње школе као и основна и две средње школе дислоцираних из Подујева,
- Национална служба за запошљавање,
- Дирекција за урбанизам,
- Удружење послодаваца и занатлија,
- НВО,
- Локални медији.

Анализа проблема је показала да су главни проблеми различитих категорија миграната у општини Куршумлија следећи:

1. Недостатак стамбеног простора и нерешено стамбено питање: Куршумлија је с обзиром на дужину граничне административне линије са Косовом једна од општина кроз коју је прошао највећи број расељених лица (9.980) од којих се добар број задржао и суочавамо се са великим проблемом стамбеног збрињавања ове популације.
2. Висок степен незапослености избеглица, интерно расељених лица и повратника због неадекватне образовне структуре неприлагођене локалној привреди као и низак степен образовања.
3. Недовољна сензибилност локалне заједнице према потребама и проблемима избеглица, расељених лица и повратника (непостојање стратешких докумената, непостојања буџетске линије и баланс компоненте, решавање проблема ад-хок).
4. Висок степен сиромаштва међу избеглицама, ИРЛ и повратницима.
5. Недовољни и неодговарајући социјално материјални подстицаји за интеграцију избеглих, ИРЛ и повратника.
6. Пасивност избеглица и ИРЛ у локалној заједници у односу на сопствене проблеме
7. Недовољна искоришћеност институционалних могућности постојећих удружења („Веза“, избеглих и „Видовдан“, расељених лица и Канцеларије за ромска питања).
8. Депопулација и старење становништва. Из Куршумлије се у највећој мери исељава најчешће младо и високообразовано становништво, те емиграција има изразито негативне последице на понуду квалификоване радне снаге и свеукупни економски развој. Такође, све већа концентрација радно и репродуктивно способног становништва у већим градовима десеткује популационо мања насеља, те су главне карактеристике мањих локалних заједница постале неразвијеност, сиромаштво и социјална искљученост, што је условило слабење њиховог свеукупног развојног потенцијала.
9. Ниска свест грађана о значају економских миграција за развој локалне средине. Потребно је да се различите категорије миграната препознају као важни агенти промена, односно развојни потенцијал општине Куршумлија
10. Недовољно развијена сарадња са дијаспором – Не постоји база података, нити су идентификовани припадници дијаспоре пореклом са територије општине Куршумлија.
11. Неравномерна је обученост и сензибилисаност стручњака који раде на превенцији, заштити жртава и сузбијању трговине људима, као што није ни довољно развијена свест грађана и медија о свеукупном проблему трговине људима

Општи закључци анализе - спорна питања

Овај ЛАП не може решити све проблеме у функционисању система управљања миграцијама самим својим постојањем, али може помоћи у решавању следећих питања:

1. Како што пре донети основна стратешка документа која би се односила на избегла и ИРЛ лица
2. Како побољшати услове становања
3. Како помоћи при запошљавању
4. Како обезбедити квалитетно здравствено осигурање
5. Како обезбедити боље социјално осигурање.
6. Како обезбедити боље повезивање унутар сопствених удружења и повезивање са локалном заједницом и органима локалне самоуправе
7. Како унапредити лошу демографску ситуацију, и како помоћи локалним напорима усмереним ка унапређењу овакве ситуације.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника:

1. Покренути иницијативу за већа финансијска издвајања из републичког и градског буџета;
2. Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера значајних за решавање проблема у области управљања миграцијама, уз коришћење свих стручних људских ресурса;
3. Организовати Редовне састанке Савета за управљање миграцијама на којима ће се пратити спровођење ЛАП-а 4. Обезбедити локацију за изградњу једног или више стамбених објеката;
5. Повећати запошљавање преквалификацијом радно способних избеглих, интерно расељених лица и повратника за дефицитарна занимања и познате послодавце;
6. Побољшати информисање о развојном потенцијалу миграција користећи предности локалних медија.
7. Континуирана обука запослених у ЈЛС у циљу управљања мешовитим миграцијама; Потребно је изградити и ојачати институционалне капацитете за праћење и унапређење квалитета података о економским миграцијама.
8. Потребно је убрзано радити на стварању услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, као и стварању услова за ефикасније управљање унутрашњим миграционим токовима.

ПОГЛАВЉЕ 4: Приоритетне групе

Критеријуми Локалног акционог плана за избор приоритетних група међу различитим категоријама миграната су:

1. Видљивост и распрострањеност проблема циљне групе у локалној заједници,
2. Бројност циљне групе,
3. Незапосленост и материјално сиромаштво циљне групе,
4. Степен угрожености циљне групе,
5. Заинтересованост саме циљне групе за решавање сопствених проблема.

Приоритетне групе одабране на основу претходних критеријума су:

1. Вишегенерацијске и породице са више чланова,
2. Самохрани родитељи,
3. Хронично и ментално оболели,
4. Стари,

5. Породице у екстремном сиромаштву,
6. Радно способна незапослена избегла, интерно расељена лица и повратници, неквалификовани или са неодговарајућом стручном квалификацијом која је потребна за запошљавање,
Стамбено небринута избегла, интерно расељена лица и повратници.

ПОГЛАВЉЕ 5: ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

Општи циљ

Кроз свеобухватно управљање миграцијама створити услове за испуњавање секторских циљева као што су: побољшање социјалног положаја, заштита права избеглих, интерно расељених лица, повратника и осталих мигрантских група, стварање амбијента за коришћење позитивних развојних потенцијала миграција и ублажавање негативних ефеката одлива становништва.

Специфични циљеви

Специфични циљ 1: У периоду од 2025. до 2029. год., у складу с популационом политиком општине, трајно решити стамбено питање за најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинства с окућницом.

Специфични циљ 2: У периоду од 2025. до 2029. год., трајно решити стамбено питање за најмање 20 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за завршетак започете градње, или адаптацију безусловног стамбеног простора.

Специфични циљ 3: У периоду 2025 – 2029. год. економски оснажити најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова за доходовне активности.

Специфични циљ 4: У периоду 2025 – 2029. год. економски оснажити најмање 20 избеглих, интерно расељених лица и повратника, укључивањем у програме доквалификација и преквалификација у сарадњи са НСЗ Куршумлија.

Специфични циљ 5: У периоду од 2025. до 2029. године успоставити и ојачати везе и сарадњу са припадницима дијаспоре на територији општине Куршумлија, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине.

Специфични циљ 6: У периоду од 2025. до 2029. године, кроз најмање 3 тематске радионице, округла стола, медијску кампању и друге активности, обезбедити оснаживање и пружање подршке умрежавању локалних институција у превенцији трговине људима и унапређења квалитета услуга које пружају жртвама трговине људима.

Поглавље 6: Активности – задаци за реализацију ЛПА

ТАБЕЛА АКЦИОНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈЕ

Специфични циљ 1: У периоду од 2025. до 2029. год., у складу с популационом политиком општине, трајно решити стамбено питање за најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинства с окућницом.							
Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/ или остали локални ресурси	Остали извори		
2.1. Обезбеђивање финансијских средстава за откуп домаћинства		Обезбеђена потребна финансијска средства	Износ обезбеђених финансијских средстава	Људски ресурси		Локална самоуправа	КИРС
2.2. Формирање комисије за избор корисника	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије.			Председник општине	
2.3. Доношење правилника и огласа за избор корисника	7 дана	Усвојен текст правилника и огласа.	Записник			Комисија за избор корисника	
2.4. Објављивање огласа за откуп домаћинства	2 месеца	Објављен оглас, прикупљене пријаве	Број пријављених потенцијалних корисника	Људски ресурси, простор и опрема за рад		Општинска комисија, ЛС	КИРС
2.5. Избор потенцијалних корисника и обилазак кућа за откуп	3 недеље	Утврђена листа потенцијалних корисника	Записници и конкурсна комисија			Комисија за избор корисника	
2.6. Израда и објављивање прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји	Људски ресурси		Општинска комисија, Локална	КИРС

						самоуправа	
2.7. Избор корисника и објављивање коначне листе		Утврђена листа од најмање 15 корисничке породице за које ће бити откупљена домаћинства, склопљени уговори с корисницима	Број склопљених уговора			Комисија за избор корисника	
2.8. Потписивање споразума између донатора и власника	10 дана	Потписани споразуми	Број потписаних споразума			Донатор, власник, корисник	Локална самоуправа
2.9. потписивање купопродајног уговора	7 дана	Потписани купопродајни уговори	Број потписаних уговора			Власник, корисник	Локална самоуправа, КИРС
2.10. Усељавање откупљених домаћинства		Усељено најмање 15 домаћинства	Број усељених домаћинства	Људски ресурси, транспортна средства		Локална самоуправа	КИРС медији
2.11. Медијска презентација целокупне реализације програма		Објављене информације о програму на локалним ТВ каналима и штампаним медијима	Број и врста ТВ прилога о програму, број чланака у новинама	Простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа	КИРС, локални медији ТВ „Куршумлија“ Радио „Мнић“ „Топл. Вести“
2.12. Праћење реализације и оцена успешности програма	6-12 месеци	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма, писање извештаја, оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука	Особе задужене за праћење и оцењивање овог дела ЛАП-а		Локална самоуправа	КИРС

Специфични циљ 2: У периоду од 2025 до 2029. год., трајно решити стамбено питање за најмање 20 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за завршетак започете градње, или адаптацију безусловног стамбеног простора.

Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и / или остали локални ресурси	Остали извори		

3.1. Формирање комисије	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије			Скупштина општине	
3.2. Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица	7 дана	Донесен правилник, израђени критеријуми	Квалитет правилника и критеријума	Постојећи људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
3.3. Расписивање огласа	4 недеље	Оглас објављен	Садржај и услови конкурса			Општинска комисија	
3.4. Избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји			Општинска комисија	
3.5. Израда и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа.	Записник	Постојећи људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
3.6. Расписивање тендера и одабир најбољег добављача	6 недеља	Тендер расписан и одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда			Општинска комисија	
3.7. Потписивање уговора са добављачем	8 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора			Општинска комисија	
3.8. Потписивање уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговори	Садржај уговора				
3.9. Испорука грађевинског материјала	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи	Постојећи људски ресурси		Повереник, Општинска комисија	КИРС
3.10. Праћење уградње грађевинског материјала	6 месеци	Пропраћена реализација програма и уградње материјала	Квалитет и ниво остварености			Повереник, Општинска комисија	КИРС
3.11. Извештај о реализацији програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај и критеријуми извештаја			Повереник, Општинска комисија	КИРС

Специфични циљ 4: У периоду 2025 – 2029. год. економски оснажити најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова за доходне активности.

Активности	планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или остали локални ресурси	Остали извори		
4.1. Обезбеђење средстава кроз уговор о додели средстава за економско оснаживање једница локалне самоуправе	1 месец	Обезбеђена средства	Износ средстава			Донатор, локална самоуправа	
4.2. Формирање комисије на нивоу локалне самоуправе	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије.			Скупштина општине	
4.3. Усвајање правилника и огласа	7 дана	Усвојен текст правилника и огласа.	Садржај и услови правилника			Комисија за избор корисника	
4.4. Расписивање јавног позива	1-2 недеље	Јавни позив расписан	Садржај и услови јавног позива			Комисија за избор корисника	
4.5. Избор корисника и евентуално организовање обуке	15-30 дана	Корисници одабрани	Садржај листе и структура корисника			Комисија за избор корисника	
4.6. Јавна набавка опреме, машина и друге робе која је предмет пакета доходних активности	1-3 месеца	Јавна набавка спроведена	Документација порпуна				
4.7. Избор најповољнијег добављача	7 дана	Најповољнији добављач одабран	Садржај понуда				
4.8. Потписивање уговора са корисником програма	7 дана	Уговори потписани	Услови и садржај уговора				
4.9. Потписивање уговора са добављачем	7 дана	Уговори потписани	Услови и садржај уговора				
4.10. Испорука грантова		Грантови испоручени	Садржај и квалитет грантова				

4.11. Праћење реализације и оцена успешности програма	24 месеца	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма, оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука			Локална самоуправа	КИРС
---	-----------	--	---	--	--	--------------------	------

Специфични циљ 4: У периоду 2025 – 2029. год. економски оснажити најмање 20 избеглих, интерно расељених лица и повратника, укључивањем у програме доквалификација и преквалификација у сарадњи са НСЗ Куршумлија.

Активности	планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или остали локални ресурси	Остали извори		
5.1. Идентификовање потреба за одређеним занимањима и израда програма преквалификација	2 месеца	Идентификоване потребе за одређеним занимањима и израђен програм преквалификација	Број и врсте дефицитарних занимања	Људски ресурси – запослени у НСЗ		Повереништво за избеглице	НСЗ
5.2. Презентација програма и јавно оглашавање путем медија	2 месеца	Одржане најмање 2 презентације за најмање 20 потенцијалних корисника; оглашен програм преко локалних ТВ станица у трајању од 7 дана	Број одржаних презентација, број учесника на презентацијама, број и врста медијских оглашавања	Сала за презентацију, простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа, Повереништво за избеглице	НСЗ, локална самоуправа, локални медији
5.3. Формирање комисије	8 дана	Комисија формирана	Састав комисије			Скупштина општине	КИРС
5.4. Усвајање правилника	8 дана	Правилник усвојен	Садржај и услови правилника			Комисија	КИРС
5.5. Расписивање јавног позива	3 недеље	Јавни позив оглашен	Садржај и услови јавног позива			Комисија, општина	КИРС
5.6. Избор корисника	2 недеље	Корисници одабрани	Број и структура корисника			Комисија, општина	КИРС

5.7. Припремање распореда обуке	1 месец	Направљен распоред обуке кандидата по одговарајућим занимањима	Број кандидата по занимањима, време реализације обука по занимањима	Људски ресурси		Комисија, НСЗ	КИРС
5.8. Реализација програма обуке	6 месеци	Одржане обуке за кориснике програма преквалификације; обуку је успешно завршило најмање 25 полазника	Број и врста реализованих обука (врста занимања), број полазника који су успешно завршили обуке	Људски ресурси, предавачи, простор		Локална самоуправа	НСЗ
5.9. Информисање послодаваца о новим кадровима		Одржани састанци са послодавцима из одговарајућих привредних области	Број послодаваца који су показали спремност да приме на пробни рад особе које су успешно завршиле обуку	Људски ресурси		Локална самоуправа	НСЗ, привредници, предузетници, локални медији
5.10. Праћење реализације и оцена успешности програма	Континуирано	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма, оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука	Особе задужене за праћење и оцењивање овог дела ЛАП-а		Локална самоуправа	КИРС

Специфични циљ 5: У периоду од 2025. до 2029. године успоставити и ојачати везе и сарадњу са припадницима дијаспоре на територији општине Куршумлија, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине.

Активности	планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или остали локални	Остали извори		

				ресурси			
6.1 Успостављање сарадње и трајне комуникације, размена сазнања и информација са Министарством спољних послова и другим релевантним институцијама	Континуирана активност	Остварени контакти, успостављена сарадња, размењени подаци	Одржани састанци, записници, потписани споразуми о сарадњи	Људски ресурси		Локална самоуправа, Савет за миграције	КИРС и други донатори, МСП, други релевантни органи
6.2. Формирање тима за спровођење пројекта	15 дана	Формиран тим	Решење о формирању тима	Људски ресурси		Савет за миграције	КИРС и други донатори,
6.3. Формулисање начина прикупљања података и креирање базе података	30 дана	Креирана база	Подаци унети у базу	Људски ресурси		пројектни тим	КИРС и други донатори (експертска подршка),
6.4. Похађање одговарајућих обука	2 дана по обуци	Обучен кадар	Број обучених особа	Људски ресурси		пројектни тим	донатори
6.5. Успостављање контаката и организовање састанака са заједницама у иностранству и припадницима дијаспоре	Континуирана активност	Успостављене везе, размењене информације и планови, договорена будућа сарадња	Извештаји и записници са састанака	Људски ресурси		пројектни тим,	Донатори, припадници дијаспоре
6.6. Медијска презентација с циљем промоције пројекта	Континуирана активност тима	Јавност упозната са активностима	Новински чланци, тв прилози, интернет материјал	Људски ресурси, медији		Локална самоуправа, пројектни тим	медији

Специфични циљ 6: У периоду од 2025. до 2029. године, кроз најмање 3 тематске радионице, округла стола, медијску кампању и друге активности, обезбедити оснаживање и пружање подршке умрежавању локалних институција у превенцији трговине људима и унапређења квалитета услуга које пружају жртвама трговине људима.

Активности	планирано време реализације	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или	Остали		

	активности			остали локални ресурси	извори		
7.1.Потписивање уговора са донатором	10 дана од одобравања пројекта од стране донатора	Обезбеђена финансијска средства	Потписан уговор	Људски ресурси и Савет		Председник општине, Савета за миграције	КИРС и други донатори
7.2. Предузимање припремних радњи за организовање трибина, презентација, јавно оглашавање	30 дана од потписивања уговора	Одабрани тема, учесници, тренер и простор за извођење трибине/радионице	Број одржаних радионица, учесника	Технички услови за оглашавање		Пројектни тим	КИРС и други донатори
7.3. Одржавање трибина/тематских радионица	1 до 2 дана по радионици	Реализована радионица/трибина	Број учесника	Постојећи ресурси		пројектни тим	Локална самоуправа, КИРС, донатор
7.4. Извештај о завршетку реализације појединачне пројектне активности	15 дана по реализацији	Урађен извештај о спроведеним активностима	Потврда о пријему извештаја	Комисија за реализацију пројекта		Савет, пројектни тим	Локална самоуправа и КИРС, донатор
7.5. Медијска презентација с циљем промоције пројекта	континуирано	урађени флајери о радионицама и појмовима везаним за трговину људима				Савет, пројектни тим	медији

ПОГЛАВЉЕ 7: РЕСУРСИ/БУЏЕТ

Процењено је да ће за реализацију Локалног плана 2025 – 2029. год. бити укупно потребно око 500.000 евра. Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора.

ПОГЛАВЉЕ 8: АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ

Аранжмани за примену ЛПА у Општини Куршумлија обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- 1) Структуре за управљање процесом примене ЛПА и
- 2) Структуре које су оперативне и примењују ЛПА

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће Радна група која је учествовала у његовој изради и Савет за миграције. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом Локалног плана. Савет за миграције, као управљачка структура има следеће задатке:

1. У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;
2. Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
3. Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења система управљања миграцијама у локалној заједници;
4. Одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
5. Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
6. Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирани у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

1. Реализација Локалног акционог плана;
2. Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;
3. Редовно достављање извештаја координатору/ки Савета за миграције о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
4. Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
5. Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу

на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2024. год. припремаће Савет за миграције уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Савет за миграције ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове ће усвајати Скупштина општине Куршумлија (или други надлежни орган локалне самоуправе).

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

ПОГЛАВЉЕ 9: ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

- Циљ праћења и оцено успешности (мониторинга и евалуације) ЛПА је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

- Временски оквир: Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2025 – 2029. Евалуација (као анализа података и доношење оцено о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини општине Куршумлија. Финална евалуација обавиће се на крају 2028. године.

- Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

- Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- Број нових услуга - локалних мера / програма у области управљања миграцијама

- Обухват различитих категорија миграната новим услугама и мерама;

- Структура корисника/ца услуга и мера / програма;

- Ниво укључености различитих актера у пружање услуга различитим категоријама миграната у локалној заједници;

- Обим финансијских средстава издвојених за услуге у области управљања миграција;

- Структура финансијских средстава издвојених за услуге у области управљања миграција (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Процесни индикатори су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

- Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), извештавање и др.

Општински Савет за миграције ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима унапређења система управљања миграцијама као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Савет за миграције ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.

ОДГОВОРНО ЛИЦЕ
Радуновић Игор
Повереник за избеглице
и миграције општине Куршумлија